

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Fylke: Møre og Romsdal

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Fætna

Emne: Vannbering

Bygdelag: "

Oppskr. av: Sivilian Strik

Gard: Fæstheim

(adresse): Gullelin

G.nr. 20 Br.nr. 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Eller eiga røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Til vannbering brukar dei birke og bollar. Bortsett kviler paa baar skuldraa. Paa midten har det ei breidde av omlag 5 em., ut mot endene omlag 4 em. Lengda var 1 m. I endane var festa eit laug eller eit vidjebånd med korkar. I gamle tider av tre, seinare av jarn. Saa var banda av jarn. Fraa uthylingane for halen er det paa undersida en uthyling for akslene, for bortsett kars i i liggere med akslene, saa bollarne bærer paa sidene av baren. Banna i bortsett kallast bær trebann og krokane birtukrokane, enten dei var av tre eller jarn og likisaa banna. Birke brukas enno i mange høve om ikkje til vassbering. Trebollarne er kommet av bruk for det meste, men er ikkje ukjente enno karkje til vassbering eller liknande arbeid, i mange arside bygdar. At tidfukt naar dei trebollarne kom av bruk, er ønskelig. No i side storkrigen, var det selt mykje trebollar og ga mange gamle kallar arbeide med aa lauggi, for ungdommen kunde det ikkje. Det eg prøve i tidfesting for durre og narvete bygdene, maa det bli tidens omkring 1890. Vassaa hadde dei baade i fjøs og

2

kjøkken paa kvar gard og har det ummest
alle steder, der du ikke har springvann,
men aa bore vann i slike er ukjent her.

Vasssaen kunde romme ~~at~~ 2 par - 4 bøtter
4 Vassbringa fall mest paa kvinnorne. Punkt 3 er
ukjent her. Likeser punkt 5.

6. Naar frost eller tøke gjør vassnød, kjøper des
vatnet. Du som ikke har hest, brukar trille,
haare; men du som bor paa holmer og
småa øyar, hentar den vann i bøtter og

7. stampor (sævar) paa baat. Springvann er rar
almindelig, kan det ikke skaffes ved varmtvann
brukes ~~for~~ pommor

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

614

BYGDØY

Ja dette er hestverk, for det er travl tid.
H. D.

M. O. R.
Tustna

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Bygdøy i april 1948.

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte væskene en lengre vei for å hindre at væsken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løvkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flæ, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

Til vanlig har vi her i bygda lett tilgang til godt vatn her i bygda man treffer det inn med stukt bergsgras om høvis og varig snø på dette kan det somme staden bli langt etter vatn. Det same kan også tilhøre ^{bl} Aokasomma, en ellers har vi lett tilgang til godt vatn i de mange bekker, elvar og opkorne som kjem ned fraa dei opp til 1000 m. høge fjella. Men naar vassnøe treffer inn kan det somme stader bli langt etter vatnet og det man da tenkas vassbjørnar som du har alle stader. der du ikke har springvatn. Piker har dei i ^{i hus} ekhuset (störhuset) somme stader også i kjøkkenet. Det er kjemmer som staar opult og har berre ein botten. Naar inn skal frakte vatn i slike brukar du nokk å ha ein flatår i disse, og kvam som brukar til flatår og Restus disse er, svarer ^{fraa} fraa andre side av dette blad.

Herad
Uppteiknar Tustna
Th. Strik

Til sp. 1 svarer: Nei,

" " 2. Ja, Nei

" " 3. Nei

" " 4. Ja, Friske eintrivistar

" " 5. " Is eller snø

" " 6. " Det kjemald som ein brukar til å aise i kanna med
bøtter, fat eller skaali eller stav i lita bølge
med ein lang stav til handtak)

" " 7. Ukjendt.

" " 8. Det kallas flåtor.

" " 9. Ja, det var stavar som brukast til å aise vatn
op av kanna, og brunnar.

1658

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

9/5-48.

Med høgyrdnad
Kustian Sivik.

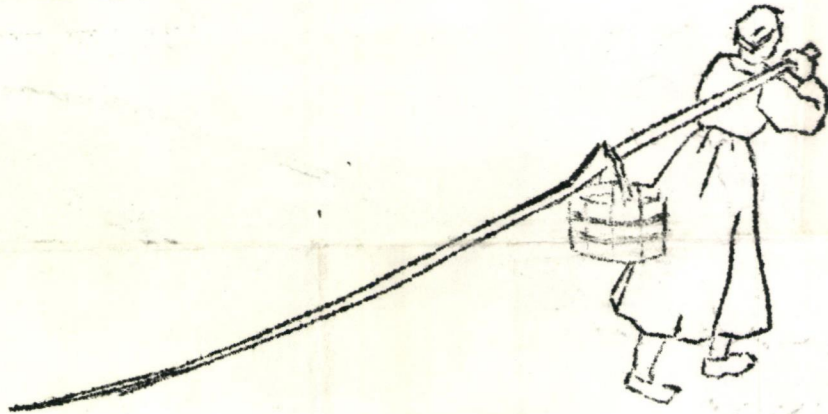
1658

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR: NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12. ~~A~~

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

3351

Til nr. 5 - om vassbering:

Maaten aa beere vass paa stang er helt ukjent her. Gamle folk vil ikke hve at noe slikt har vore bruket. Det for omskrivte ^{böcker} har vord bruket her fra allgamel tid.

Til nr. 19.

Til nr. 19.

Nu he finns ikke noke sign om at fiskebein eller fiskebein har vore bruket til beind. Av i mot har der up i fiskevora vore bruket ^{fiske} tang som beind.

Christian Thore.